

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET LETICA PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 27846/05)

PRESUDA

STRASBOURG

18. listopad 2007.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
§ 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Leticica protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*,
- g. L. LOUCAIDES
- gđa N. VAJIĆ,
- g. K. HAJIYEV,
- g. D. SPIELMANN,
- g. S.E. JEBENS,
- g. G. MALINVERNI, *suci*,
- i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 27. rujna 2007. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 27846/05) protiv Republike Hrvatske kojega su dva hrvatska državljana, g. Jere Leticica i g. Branko Leticica ("podnositelji zahtjeva") podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 9. lipnja 2005. godine.

2. Hrvatsku Vladu ("Vlada") je zastupala njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Dana 11. siječnja 2007. godine Sud je odlučio Vladu obavijestiti o prigovoru. Na temelju odredbi članka 29. stavka 3. Konvencije odlučio je istovremeno ispitati osnovanost i dopuštenost zahtjeva.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

4. Podnositelji zahtjeva su rođeni 1930. i 1940. godine i žive u Zagrebu.

5. Dana 29. siječnja 1974. godine Općinski sud u Splitu primio je smrtni list za određenu M.K. te je na ročištu održanom 28. veljače 1974. godine proglašena njena oporuka. Podnositelji zahtjeva bili su jedni od njezinih nasljednika. Međutim, jedna druga stranka tvrdila je da je M.K. sačinila jednu drugu oporuku kasnijega datuma od datuma oporuke koja je bila proglašena.

6. Do 5. studenog 1997. godine održan je jedan broj ročišta, ali postupak nije bio okončan. Posljednje ročište održano je 3. listopada 1995. godine. Prvo ročište nakon 5. studenog 1997. godine (tj. datuma kada je Hrvatska ratificirala Konvenciju) održano je 22. travnja 2003. godine, i onda ponovno 15. svibnja 2003. godine.

7. Dana 21. svibnja 2003. godine Općinski sud u Splitu prekinuo je ostavinski postupak i uputio podnositelje zahtjeva i dvije druge osobe da pokrenu građanski postupak protiv treće osobe u vezi sa sporom između njih koji je nastao u odnosu na ostavinski postupak. Međutim, usprkos činjenici da je postupak već bio prekinut, dana 20. kolovoza 2003. godine održano je još jedno ročište i tada je odlučeno da će se saslušati odvjetnik, koji je navodno pomogao M.K. u sastavljanju njene druge oporuke. Budući da je odvjetnica imala prebivalište u Zagrebu, nju je saslušao Općinski sud u Zagrebu 11. svibnja 2004. godine.

8. Izgleda da su se podnositelji zahtjeva žalili protiv odluke o prekidanju postupka te je 13. srpnja 2004. godine spis predmeta stoga prosljeđen Županijskom sudu u Splitu kao žalbenom sudu.

9. U međuvremenu su podnositelji zahtjeva, 23. siječnja 2004. godine podnijeli ustavnu tužbu zbog duljine postupka. Dana 14. veljače 2005. godine Ustavni sud je utvrdio povredu prava podnositelja zahtjeva na suđenje u razumnome roku i dosudio svakom podnositelju zahtjeva 10.600 hrvatskih kuna (HRK) kao naknadu. Isto je tako naložio Županijskom sudu u Splitu da donese odluku u najkraćem mogućem roku, najkasnije u roku od šest mjeseci od objave odluke u Narodnim novinama.

10. Dana 8. travnja 2005. godine Županijski sud u Splitu potvrdio je prvostupanjsku odluku kojom je prekinut ostavinski postupak.

11. U građanskom postupku pokrenutom prema uputama Općinskoga suda (vidi stavak 7. ove presude) dana 9. svibnja 2005. godine, još je jedna stranka podnijela ustavnu tužbu zbog duljine toga postupka te je 12. ožujka 2007. godine Ustavni sud naložio Općinskom sudu u Splitu da donese svoju odluku u najkraćem mogućem roku i to najkasnije u roku od šest mjeseci od objave odluke u Narodnim novinama.

12. Ostavinski postupak je još uvijek u tijeku.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

13. Članak 29. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 41/2001 od 7. svibnja 2001.) glasi kako slijedi:

Članak 29. stavak 1.

“Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela (...)“.

14. Mjerodavni dio Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine br. 49/2002 od 3. svibnja 2002. – „Ustavni zakon o Ustavnom sudu“) glasi kako slijedi:

Članak 63.

“(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu... Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti...

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni će sud odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava...Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.”

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

15. Podnositelji zahtjeva prigovaraju da je duljina ostavinskog postupka nespojiva sa zahtjevom „razumnoga roka“ iz članka 6., stavka 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

A. Dopusštenost

16. Sud smatra da je razdoblje koje treba uzeti u obzir počelo 6. studenog 1997. godine, dan nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku. Međutim, pri ocjeni razumnosti vremena koje je proteklo nakon toga datuma, treba voditi računa o stanju postupka u to vrijeme. S tim u vezi Sud primjećuje da je postupak započeo 29. siječnja 1974. godine. Dakle, prije ratifikacije je trajao oko dvadeset tri godine i devet mjeseci.

17. Postupak je još uvijek bio u tijeku 14. veljače 2005. godine kad je Ustavni sud donio svoju odluku. Toga dana postupak je trajao dodatnih sedam godina i tri mjeseca.

18. Postupak još nije okončan. Trajao je još oko dvije godine i sedam mjeseci nakon odluke Ustavnoga suda. Tako je, ukupno, postupak u predmetu do sada trajao više od devet godina i deset mjeseci nakon ratifikacije. Tijekom toga razdoblja nije donesena nikakva odluka o osnovanosti i predmet je bio ispitivan na jednoj razini nadležnosti.

19. Vlada tvrdi da podnositelji zahtjeva više ne mogu tvrditi da su žrtve u smislu članka 34. Konvencije, budući je Ustavni sud prihvatio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva, utvrdio povredu njihovoga ustavnoga prava na suđenje u razumnome roku i dosudio im naknadu. Povreda kojoj se prigovara stoga je ispravljena pred domaćim vlastima i podnositelji su izgubili svoj položaj žrtve.

20. Podnositelji zahtjeva se s tim ne slažu.

21. Sud primjećuje da položaj žrtve podnositelja zahtjeva u ovome predmetu, u smislu Konvencije, ovisi o tome je li dosuđena im zadovoljština na domaćoj razini bila odgovarajuća i dostatna, s obzirom na članak 41. Konvencije. Ovo pitanje treba utvrditi u svjetlu načela utvrđenih sudskom praksom Suda (vidi, najnovije predmete *Scordino v. Italy (br. 1)* [GC], br. 36813/97, stavke 178.-213., ECHR 2006-... i *Cocchiarella v. Italy* [GC], br. 64886/01, stavke 69.-98., ECHR 2006-...).

22. S tim u vezi Sud primjećuje da je Ustavni sud 14. veljače 2005. godine svakom podnositelju zahtjeva dosudio ekvivalent od oko 1.440 eura (EUR) i naložio Županijskom sudu u Splitu da donese odluku o žalbi u roku od šest mjeseci. Nadalje, povodom još jedne ustavne tužbe radi duljine postupka čije je rješavanje neophodno kako bi se nastavio ostavinski postupak o kojemu je riječ (vidi stavke 7. i 11. ove presude), a koju ustavnu tužbu je podnijela druga stranka u tom građanskom postupku, Ustavni sud je također naložio ubrzavanje tog građanskog postupka, što je imalo povoljan učinak i na podnositelje zahtjeva. Međutim, Sud smatra da dosuđeni iznos ne odgovara težini povrede, imajući na umu okolnosti ovoga predmeta i posebice ukupnu duljinu ostavinskog postupka, koja premašuje trideset jednu godinu u trenutku kad je Ustavni sud donio svoju odluku. Ovaj čimbenik, zajedno s činjenicom da je postupak još uvijek u tijeku, dovodi do rezultata da je zadovoljština koju su podnositelji zahtjeva pribavili na domaćoj razini nerazumna s obzirom na sudsku praksu Suda i da je stoga nedostatna (vidi naprijed citirani predmet *Cocchiarella*, stavke 106.-107. i, *mutatis mutandis*, *Tomašić v. Croatia*, br. 21753/02, stavak 35., 19. studeni 2006.). Stoga podnositelji zahtjeva još uvijek mogu tvrditi da su „žrtve“ povrede njihovoga prava na suđenje u razumnome roku.

23. Sud nadalje podsjeća da je, kada je utvrđeno da je naknada koju su dodijelile nacionalne vlasti u odnosu na duljinu postupka nedostatna, Sud pozvan ispitati ukupnu duljinu pobijanoga postupka (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Kozlica v. Croatia*, br. 29182/03, stavak 23., 2. studeni 2006.). S obzirom na naprijed navedeno utvrđenje da podnositelji zahtjeva mogu još uvijek tvrditi da su „žrtve“ navodne povrede, traži se ispitivanje ukupne duljine (vidi predmet *Solárová and Others v. Slovakia*, br. 77690/01, stavci 41. i 43., 5. prosinca 2006.).

24. S tim u vezi sud primjećuje, kako je to navedeno u ovoj presudi, da je postupak do sada trajao dodatne dvije godine i sedam mjeseci nakon odluke Ustavnoga suda. Podnositelji

zahtjeva nisu podnijeli još jednu ustavnu tužbu u odnosu na ovo razdoblje. Međutim, u svjetlu navedenoga zaključka koji se odnosi na njihov status žrtve, oni to nisu trebali učiniti. Sud će ovo razdoblje uzeti u obzir pri odlučivanju o osnovanosti predmeta i, ako to bude odgovarajuće, o zahtjevu podnositelja zahtjeva za pravičnu naknadu na temelju članka 41. Konvencije (vidi naprijed citirani predmet *Solárová and Others v. Slovakia*, stavak 42.; *Rišková v. Slovakia*, br. 58174/00, stavak 90., 22. kolovoza 2006.).

25. Sud nadalje primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Također primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

26. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i pozivom na slijedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogo drugih pravnih izvora, predmet *Frydlender v. France* [GC], br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000-VII).

27. Sud je često utvrdio povrede članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima su se postavljala pitanja slična pitanju u ovome predmetu (vidi predmet *Mahmutović v. Croatia*, br. 9505/03, 15. veljače 2007.).

28. Razmotrivši sav materijal koji mu je podnesen Sud se slaže s Ustavnim sudom da je u ovome predmetu duljina postupka bila prekomjerna i da nije zadovoljila zahtjev „razumnoga roka“.

29. U odnosu na razdoblje nakon donošenja odluke Ustavnoga suda, Sud primjećuje da je, nakon vraćanja na ponovljeni postupak, postupak ponovno u tijeku pred prvim stupnjem. U takvim okolnostima Sud nužno zaključuje da je nakon toga datuma došlo do daljnjih neopravdanih odugovlačenja.

30. U svjetlu naprijed navedenih razmatranja, Sud zaključuje da je došlo do povrede članka 6., stavka 1.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

31. Članak 41. Konvencije propisuje.

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

32. Podnositelji zahtjeva traže da im Sud dosudi naknadu štete u iznosu koji odgovara njegovoj sudskoj praksi u sličnim premetima.

33. Vlada u tom pogledu nije imala nikakve primjedbe.

34. Sud podsjeća da kada je podnositelj zahtjeva iskoristio dostupno domaće pravno sredstvo i time ishodio utvrđenje povrede te mu je dosuđena naknada, no ipak još uvijek može tvrditi da je „žrtva“, iznos dosuđen na temelju članka 41. može biti manji od iznosa koje Sud dosuđuje u sličnim predmetima. U takvom predmetu podnositelju zahtjeva treba biti dosuđena razlika između iznosa koji je dobio od Ustavnoga suda i iznosa koji ne bi bio smatran očito nerazumnim u usporedbi s iznosima koje dosuđuje Sud. Podnositelju zahtjeva treba i dosuditi

iznos u odnosu na faze postupka koji Ustavni sud nije uzeo u obzir (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Cocchiarella v. Italy* [GC], stavke 139.-141.).

35. Sud podsjeća da je Ustavni sud svakom podnositelju zahtjeva dosudio 1.440 EUR. S obzirom na okolnosti ovoga predmeta, značajke ustavne tužbe kao i na činjenicu da je, bez obzira na domaće pravno sredstvo, Sud utvrdio povredu, on smatra, odlučujući na pravičnoj osnovi, da podnositeljima zahtjeva treba zajedno dosuditi 1.400 EUR u odnosu na razdoblje obuhvaćeno odlukom Ustavnoga suda.

36. Sud također podnositeljima zahtjeva dosuđuje iznos od 2.400 EUR radi daljnjeg odugovlačenja postupka nakon donošenja odluke Ustavnoga suda od 14. veljače 2005. godine.

37. Stoga podnositeljima zahtjeva treba zajedno dosuditi ukupan iznos od 3.800 EUR na ime nematerijalne štete, uz sav porez koji bi mogao biti zaračunat na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

38. Podnositelji zahtjeva nisu postavili zahtjev za troškove i izdatke. Stoga Sud smatra da nije pozvan dosuditi im bilo kakav iznos s tog naslova.

C. Zatezna kamata

39. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da je zahtjev dopušten;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositeljima zahtjeva treba zajedno, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti 3.800 EUR (tri tisuće osamsto eura) na ime nematerijalne štete, koji treba pretvoriti u nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja, uz sve poreze koje bude trebalo zaračunati;
 - (b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 18. listopada 2007. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN

Christos ROZAKIS

Tajnik

Predsjednik